

# ЛІНГВІСТИЧНІ ТРАДИЦІЇ ТА ІСТОРІОГРАФІЯ ЛІНГВІСТИКИ

## Проблемні питання

1. Поняття лінгвістичної традиції.
2. Предмет, завдання й проблеми лінгвістичної історіографії.
3. Загальна й конкретна лінгвістична історіографія.
4. Основні поняття лінгвістичної історіографії.
5. Періодизація історії лінгвістичних учень.



## Основна література

Алпатов В. М. История лингвистических учений. Москва : «Языки русской культуры», 2005. С. 9-40.

Амирова Т. А., Ольховиков Б. А., Рождественский Ю. В. История языкознания. Москва : Академия. 2003. С. 6-16.

Гречко В. А. Теория языкознания. Москва : Высшая школа, 2003. С. 7-9.

Кочерган М. П. Загальне мовознавство. Київ : ВЦ «Академія», 2010. С. 47-54.

## Додаткова література й інтернет-ресурси

Гируцкий А. А. Общее языкознание: учеб. пособ. Минск : Тетра-Системс, 2003. С. 9-13.

Зубкова Л. Г. Общая теория языка в развитии : учеб. пособ. Москва : Изд-во РУДН, 2003. С. 9-24.

Іванченко Н.О. Видатні пам'ятки арабської лінгвістичної думки. URL : [http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6485/Ivanchenko\\_Vydatni\\_pamyatky\\_arabskoyi.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6485/Ivanchenko_Vydatni_pamyatky_arabskoyi.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (дата звернення: 28.08.2020).

Основні лінгвістичні традиції в історії мовознавства. Загальна характеристика. URL : <https://studfile.net/preview/2425931/page:3/> (дата звернення: 23.09.2020).

Супрун Л. В. Загальне мовознавство. Практичні заняття, самостійна робота : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. С. 16-21.

## Відеолекції

Теория и история языкознания. URL :  
<https://www.youtube.com/watch?v=D-A0Ire5UJ8&list=PL8UlKSWoo52YmWFwdmjwIwFfAZ1hNzdiE> (дата звернення: 19. 09. 2020).

History of Linguistics. URL :  
<https://www.youtube.com/watch?v=sQVtziMRa1k> (дата звернення: 04. 10. 2020).

Linn A. History of Linguistics. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=Sn5N0wYIlgI> (дата звернення: 04. 09. 2020).



## Коментарі до теми

Завдання історіографії лінгвістики (ІЛ): розкриття логіки розвитку науки про мову; виявлення зв'язків мовознавства з іншими дисциплінами; встановлення домінувальних теорій; створення періодизації історії лінгвістичних учень (ІЛУ).

Загальна ІЛ вивчає розвиток лінгвістики на різних етапах еволюції людства й виявляє загальні тенденції дослідження мови. Конкретна історіографія сфокусована на розвитку лінгвістики в конкретній країні й вивченні окремих мовознавчих проблем.

Історіографічну розвідку ускладнює низка чинників. По-перше, не завжди можна напевно встановити дати й персоналії (авторство концепцій). По-друге, теоретичні положення лінгвістичних концепцій часто бувають суперечливими. По-третє, упродовж античності та середньовіччя концепції мови виникали як органічна частина нелінгвістичних учень — філософії, естетики, богослов'я. До того ж теоріям надають різну, подекуди протилежну оцінку в різні історичні періоди. Наприклад, у сучасному мовознавстві теорію мови В. фон Гумбольдта прийнято вважати визначальною, хоча сучасники філософа не оцінили її достойно. Це можна пояснити тим, що погляди В. фон Гумбольдта суттєво випереджали рівень тогочасної науки і тому мали периферійний статус.

Головні поняття ІЛ охоплюють лінгвістичний напрям, лінгвістичну школу, наукову традицію, лінгвістичну традицію, етап / період у розвитку лінгвістики.

Лінгвістичний напрям визначається єдністю уявлень про мету, предмет, завдання та методи опису мови. Наприклад, на відміну від дескриптивізму, у межах якого досліджувалися структура, проста сегментація вербального коду, у сучасній психолінгвістиці увагу зосереджено на процесах усвідомлення кодування й декодування інформації.

Лінгвістична школа передбачає наявність групи дослідників, які спираються на спільні теоретичні принципи, розв'язують низку спільних завдань і проблем, застосовують схожі методи дослідження. Лінгвістичну школу не слід ототожнювати зі вченням конкретного науковця. Наприклад, Празька, Московська, Петербурзька фонологічні школи не тільки покладалися на вчення Б. де Куртене про фонему, а й розвивали нові положення.

Наукова (лінгвістична) традиція — це збереження системи принципів наукового опису мови, які склалися упродовж певного історичного періоду, і в подальшому удосконалювалися поколіннями вчених. Наукові традиції співвідносяться з іменами конкретних учених або країн.

Існують різні версії періодизації історії мовознавчої думки. Більшість науковців визнає такий підхід:

*Античність* — I тис. до н.е. - III – V ст. н.е.;

*Середньовіччя* — II–III ст. – XVI – поч. XVII ст.;

*Новий час* — XVII – XVIII ст.

*Порівняльно-історичне мовознавство* — к. XVIII – XIX ст.

*Семіотичне мовознавство* — к. XIX – перша пол. XX ст.

*Антропоцентризм* — друга пол. XX ст. – XXI ст.

**Поняття й терміни:** етап / період у розвитку лінгвістики; загальна ЛІ; історіографія лінгвістики (ІІ); конкретна ЛІ; лінгвістична історіографія (ЛІ); лінгвістична школа; лінгвістичний напрям; наукова / лінгвістична традиція; періодизація історії лінгвістичних учень.